

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ czímzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Kiállítási levelek. — A kalászos növények gyomjainak ismertetése és irtása. Nagy Jenő. — Kertészeti szakosztályunk működése. — Egyveleg: Mezőgazd. állapotról. Erd. gazd. egylet jury tagjai az időleges állatkiállításon. Eladó tenyészbikák. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

XVI.

Hogy mire terjedt ki e tevékenység, azt a következőkben röviden vázolni kívánjuk.

A földművelési ministerium ebbeli működésének egyik főirányát a gazdasági szakértelem emelése képezi.

A ministerium fentart egy gazdasági akadémiát M.-Óváron, mely intézetbe csak egyetemi előképzettséggel bíró hallgatók vétetnek fel.

Fentart továbbá négy gazdasági tanintézetet Keszthelyt, Debreczenben, Kolozs-Monostoron és Kassán.

Fentart továbbá 5 földmives-iskolát Debreczenben, Liptó-Ujváron, Rimaszombaton, Zsitvaufalun, Adán és jelenleg állít egy ilyet Csákován.

Fentart továbbá 5 vinczellér- és kertész-iskolát Budapesten, Ér-Diőszegen, Tarczalon, Ménesen és N.-Enyeden.

Ez iskolák évi budgetje a gazdaságaik után befolyó 122,000 forint levonása után mintegy 170,000 forint tiszta kiadást képvisel.

A ministerium továbbá 600 frttól 3000 frtig terjedő subventiókkal részint testületek, részint egyéb érdekelték által fentartott alsóbbrendű szakiskolákat segélyez, nevezetesen: az istvántelki, a szt.-miklósi, medgyesi, besztercei, földvári földmives-iskolákat és a pozsonyi vinczellér- és kertész-iskolát.

A ministerium továbbá a néptanítóknek a gazdasági szakismeretekben való kiképzetése céljából több ily tanítóképezdén állandó gazdasági tanfolyamokat tart fenn és időről-időre

egyes gazdasági szakmákra nézve külön rövidebb tartamu tanfolyamokat rendeztet.

A gazdasági szakismeretek terjesztése céljából továbbá a ministerium különböző szakmákra nézve vándortanítókat alkalmaz, nevezetesen: a borászati és szőlőművelési ismeretek terjesztésére 9-et, a méhészeti szakmára 6-ot, a fatermesztés és gyümölcscsészetre 5-öt, a lentermelésre 1-et.

A ministerium továbbá több ily vándortanító alkalmazására gazdasági egyesületeknek segélyeket nyújt.

Ugyancsak a szakismeretek terjesztése céljából a ministerium majdnem az összes gazdasági szaklapokat évi subventiókban részesíti olyformán, hogy azok több ezer példányára előfizet és lapokat saját közegei és más érdeklődők között kiosztja.

Hasonló módon jár el a ministerium a gazdasági szakmunkák és kézikönyvek terjesztése körül, melyekből szintén évenként több ezer példány kerül kiosztás alá.

A szakismeretek és tapasztalatok terjesztéséhez járulnak továbbá a ministerium által fentartott különböző gazdasági kísérleti állomások.

Ilyenek nevezetesen: a vegykísérleti állomások Budapesten, M.-Óvárott és a négy gazdasági tanintézetben; a magvizsgáló állomások ugyan az érintett hat helyen, a gépkísérleti állomás M.-Óvárott; a gazdasági időjelző állomás 29 vidéki állomással; a phylloxera-kísérleti állomás, mely egyuttal a gazdaságra nézve káros rovarok meghatározásával és a károk elhárítása céljából szükséges intézkedések javaslatba hozatalával van megbízva s e célból 120 vidéki tudósítóval rendelkezik.

Mindez állomások működésükről nemcsak évi jelentéseket adnak ki, hanem a szükséghez képest külön kiadványokban időközben is tájékoztatják a gazdaközönséget.

A gazdasági szakértelem fejlesztésére czélzó fent elsorolt különböző szakiskolák, intézetek és állomások nagy része,

a jelen kiállításon is a mezőgazdasági csarnokban külön kiállítóként szerepel.

A ministeriumnak a gazdaság fejlesztésére célzó törekvései között jelentékeny helyet foglal a talajjavítás és az ennek eszközlésére hivatott kulturmérnöki intézmény.

Ez intézmény is a gazdasági csarnokban külön kiállítással lévén képviselve, itt csak annyit említünk, hogy az intézmény 1879-ben keletkezett s ma már annyira fejlődött, hogy a talajjavítási munkálatok tervezése és keresztülvitelére 40 kulturmérnök és mintegy 50 rét-mesterből álló testület áll rendelkezésre.

A ministerium ezen közegei minden ez iránt folyamodó gazdának kérésére a vízlecsapolás, alagsövezés vagy öntözési munkálatokra nézve a helyszíni szemlét, a költségvetések és részletes tervek kidolgozását, az érdekeltekkel való tárgyalásokat, a munkálatok felügyeletét és ellenőrzését a gazdák minden megterhelhetése nélkül díj nélkül végzik, úgy, hogy a gazdák tisztán csak a munkálat keresztülvitelének költségeit kell viselni.

A ministerium a gazdák még ebben is segélyére van az által, hogy alagsősajtókat használat végett kiad, a munkálatokra egyes figyelemre méltó esetekben előlegeket nyújt és Kassán külön e célból felállított iskolán rétmestereket képeztet, kiket a gazdák a munkálatok felügyelete és fentartása céljából mérsékelt díjazás mellett alkalmazhatnak.

A gazdasági növény-termelés előmozdítására a ministerium jelesebb vetőmagvakat részint díj nélkül, részint leszállított áron bocsát a gazdák rendelkezésére.

E részben az eljárás az, hogy a ministerium a gazdasági tanintézetek és más mezőgazdasági birtokain évenként a legjelesebb külföldről hozott vetőmagféléket elvetteti és azok termését a gazdák áruba bocsátja.

Ez eljárás, kivált a serfőző-árpa, különböző zabfélék, a jelesebb burgonyafajták, a rigai lenmag, az olasz kendermag és a takarmányfélék vetőmagvainak terjesztése körül követtetik.

A len- és kendertermelés előmozdítása céljából a ministerium különböző vidékeken olasz rendszerű kenderáztatókat és kikészítő gépeket, ugyszintén leuáztató és kikészítő intézeteket állit és segít.

Ide számítandó a rizstermelésnek előmozdítása is, mely célból a ministerium az erre legalkalmasabb délvidékeken, Bácsmegyében Pusztá-Péklán külön rizstelepet tart fenn, mely a kiállításon szintén be van mutatva.

A szőlőmivelés és okszerű pinczekezelés előmozdítása céljából a ministerium a fent már említett 9 vándortanítón kívül e szakma fejlesztésére külön borászati kormánybiztosságot szervezett.

Fentart továbbá Budapesten egy központi mintapinczét, mely a kellő pinczekezelési személyzettel ellátva, minden bortermelőnek rendelkezésre áll oly célból, hogy a borokat oda beküldje, hol azok palackkérettségig kezeltetnek, palackoztatnak és a mintapinczével összeköttetésben álló külön árudában elárúsíttatnak, ezen árudának a külföldön is vannak fiókjai,

melyekben kizárólag csak a központi mintapincze védjegyével ellátott magyar palackborok árultatnak.

Ugy a mintapincze, mint az árudák a magyar bortermelők köréből választott külön bizottság felügyelete alatt működnek.

A gyümölcsfatermesztés előmozdítása céljából a ministerium külön faiskola-felügyelőket alkalmaz, kiknek száma fokozatosan szaporíttatni szándékoltatik addig, míg lehetőleg minden megye fog egy ilyennek birni.

Ezen faiskola-felügyelőknek feladata az, hogy a községi faiskolákat időnkint meglátogassák, azok állapotáról meggyőződést szerezzenek, a helyes kezelést ellenőrizzék.

A ministerium továbbá oda hat, hogy a törvényhatóságok a községi faiskolák helyes kezelését biztosító szabályrendeleteket alkossanak.

Ezt elősegítendő, a ministerium saját telepein vadoncz-faiskolákat tart fenn, melyekből évenként több százezer gyümölcsfa-vadonczot oszt ki a községi faiskolák között.

Ugyane célból ezekre menő ojtóvesszők, több métermáza gyümölcsfag és szegényebb községek között nemes gyümölcsfák is osztatnak ki.

Az állattenyésztést illetőleg tüzetesebb adatok a IV-ik csoport bevezetésénél foglaltatnak.

A teljesség kedvéért e helyt röviden megjegyeztetnek a következők:

A szarvasmarhatenyésztés előmozdítása érdekében a ministerium az egész országot tenyész-kerületekre osztotta be.

A tenyésztendő fajták közé a magyar szarvasmarhán kívül a berni, a kuhlandi, a pinzgauai és az allgauer fajták vétettek föl.

Ezen fajta állatokból évenként több száz bika vásároltatik magánbirtokosok tisztán tenyésztett nyájából és több száz darab importáltatik külföldről.

A vásárolt bikákat a ministerium a községeknek, rendszeren 20% árleengedéssel és három félévre terjedő fizetési törlesztés mellett engedi át. Oly célból, hogy a tenyészanyag minél nagyobb mennyiségben álljon rendelkezésre, a ministerium Tordán több százra menő magyar bikákat nevelő telepet tart fenn.

Továbbá Mezőhegyesen és Kolozson magyar fajta bikák és tehének nevelésére szolgáló nagyobb gulyákat, a gazdasági tanintézetek és a ménésbirtokok gazdaságaiban a fentemlített nyugati fajta állatokból szintén nagyobb tenyészanyagot állított, melyekből kikerülő tenyészanyag szintén a gazdaközönség rendelkezésére bocsátatik.

A ministerium továbbá ugyancsak a jó tenyészanyag szaporítása céljából magánosok számára nyugati fajta állatokból kedvezmények mellett egész tenyészanyagot importál.

Hasonló célból Budapesten évenként jelentékeny díjakkal ellátott tenyészállat-vásárokat tart.

A tejjgazdaság előmozdítása céljából a ministerium külön tejjgazdasági felügyelőt alkalmaz.

Ugyane célból a ministerium évenként 5—6 egyént ké-

petet ki tejgazdasági ismeretekben és a tejgazdasági szövetkezeteket segízei.

A ministerium továbbá példaadás kedvéért gazdasági telepein levő szarvasmarha-nyájaiban tejgazdasági üzemeket tart fenn.

A tejgazdasági felügyelőségnek a mezőgazdasági csarnokban látható kiállítása ez intézmény céljai iránt tüzetesebb tájékoztatást nyújt.

A lótenyésztést illető intézkedéseket a méneshirtokok és az ezzel kapcsolatban álló méntelepek vannak hivatva előmozdítani.

A ministerium több mint kétezer mént tart, melyek fedzetési állomásokon vannak elosztva, és részben magánosoknak bérbe adva.

A tenyészanyag szaporítása céljából a ministerium magánosoktól méncsikókat vásárol és buzdítás okáért az ország minden megyéjében évenként lótenyésztési díj-osztásokat rendez, a lóversenyek minden nemeit jelentékeny díjakkal elősegíti.

A méneshirtokoknak a kiállítási területen lévő külön pavillonja kellő tájékoztatást szolgáltat az intézetek törekvései és eredményei iránt.

A juhtenyésztés Magyarországon a fejlettebb állattenyésztési ágak közé tartozván, a ministeriumnak ebbeli működése a husjuhok és ezekkel való keresztezések kísérletezésére és tenyészállat-vásárok rendezésére szorítkozik.

A sertés tenyésztést illetően a ministerium szintén tenyészállat-vásárokat rendez és Mezőhegyesen nagyobb tenyésznyáját tart fenn, melyből évenként mérsékelt áron tenyészkanok és koczák adatnak el.

A selyemtenyésztési ipar létrehozása érdekében a ministerium messzeterjedő intézkedéseket fogantat.

Ez intézkedések élén a ministeriumnak külön e célból kiküldött meghatalmazottja működik, kinek a szegszárdi selyemtenyésztési felügyelőség és egyéb közegek vannak alárendelve.

A ministerium az iparnak lehető szilárd és intenzív alapra leendő fektetése céljából az országnak selyemtenyésztésre alkalmas vidékeit fokozatosan vonja intézkedései körébe. Eddig 9 megye területére terjednek ki az alább felsorolaudó intézkedések.

A ministerium törvény útján kieszközölte, hogy az egész országban selyembogarat csakis egészséges petéből szabad tenyészteni, s ebből folyólag úgy a tenyésztés, mint a termékek forgalma állami ellenőrzés alatt áll.

A ministerium a szükséges selymér-petét külön e célra állított helyiségekben és kiképezett egyének által szigorú ellenőrzés mellett az ugynevezett rekesz-petézési eljárás útján maga állítja elő.

Az így készített pete megfelelő adagokban a termelőknek díj nélkül mintegy előleg gyanánt megküldetik.

A termelőknek a közutakon és tereken elhelyezett szederfák leveleinek ingyenes felhasználása rendeltileg biztosítva van.

A szederfa-anyag szaporítása céljából a községi faiskolák szederfamaggal és csemetékkel láttatnak el és évenként nagy mennyiségű szederfa ültetetik ki.

A termelők a selyemtermelési időszak alatt külön e célra képezett közegek által felkeresetnek és a kellő utasításokkal elláttatnak.

A termelt gubót a ministerium közegei külön e célra felállított beváltó helyeken készpénzért beváltják és raktározzák.

A megfelelő gubó külön raktárakban elhelyezett gubóselyem-fonódákban nyers selyemmé dolgoztatik fel. Ily selyemfonóda eddig Pancsován és Ujvidéken van 200 orsóval működésben.

Az így készített nyers selyem a ministerium által külföldön értékesítetik, mely uton a petekészítésre, gubók beváltására tett kiadások és egyéb intézkedések költségei megtérülnek.

A selyemtenyésztési felügyelőség a mezőgazdasági csarnokban szintén mint kiállító szerepelvén, ez intézet eredményei ott tüzetesebben tanulmányozhatók.

A méhészet érdekében a ministerium, mint már fent említett, 6 méhészeti vándortanítót alkalmaz.

E mellett évenként érdemes néptanítók és iskolák között nagyobb számban méhkaptárokat oszt ki díj nélkül és iskolai méhesek felállításához segílyt nyújt.

A haltenyésztés érdekében a ministerium addig is, míg e részben megfelelő törvény alkottatik, a megyék nagyobb részénél oda hatott, hogy a halak tenyésztését biztosító szabályrendeletek alkottassanak.

A ministerium továbbá külön halászati felügyelőt alkalmaz, kinek feladata az, hogy a gazdák kívánására haltenyészték felállítására, halas tavak, vízvezetékek létesítésére nézve utmutatást adjon, terveket és költségvetéseket készítsen, és haltenyésztő szövetkezetek alakítására az érdekelteket egyesítse.

A ministerium továbbá egy külön haltenyészdet tart fenn, melyből évenként több százezerre menő hal-ébrény osztatik ki és bocsátatik a vizekbe.

A gazdasági állapotok iránt a ministerium úgy a kormányt, mint a közönséget folyton tájékoztatni kívánván, a gazdasági tudósítói rendszert létesített olyformán, hogy az ország minden közigazgatási járásában 2—3 tudósítót nevezett ki, kik havonként 2—4-szer gazdasági tudósításokat küldenek be és minden egyéb gazdasági statisztikai adatokat szolgáltatják.

E tudósítók száma jelenleg mintegy 900-ra tehető.

A ministeriumnak a földmívelés emelésére célzó és fent vázolt tevékenysége a központban, a ministerium kebelében olyformán van szervezve, hogy egy osztály (a VI-ik) az állattenyésztés és a mezőgazdasági statisztika kivételével az összes mezőgazdasági és szakoktatási intézkedéseket öleli fel. Egy külön osztály (IV-ik) a lótenyésztést és méneshirtókat kezeli. Egy másik osztály (V-ik) a szarvasmarha-, juh- és sertés tenyésztést és az állategészségügyrendőri intézkedéseket. Végre egy osztály (VIII-ik) a mezőgazdasági statisztika és a tudósítói személyzet fölött áll.

A mi a mezőgazdaság emelésére irányzott társadalmi

mi tevékenységet illeti, ez leginkább a gazdasági egyesületekben központosul. Ez egyesületeket is a földművelési ministerium jelentékeny segélyezésben részesíti, mely segélyek összege évenként 40—60,000 forint között váltakozik. A ministerium továbbá az egyesületek működését folyton figyelemmel kíséri és azok állapotáról és tevékenységéről évenként külön jelentést bocsájt közre. Ez egyesületek az egész országban elterjedő hálózatot képeznek, két központi egyesülettel, u. m.: az „országos gazdasági egyesülettel“ (Budapestben), mely támogatását a „magyar gazdák körében“ találja és az erdélyi gazdasági egylettel (Kolozsvárott). A legtöbb (42) megyében azonkívül az egész megyére kiterjedő általános gazdasági egylet van és pedig: Abauj, Arad, Bács, Baranya, Bars, Békés, Bihar, Borsod, Csanád, Csik, Esztergom, Fehér, Gömör, Győr, Heves, Hont, Hunyad, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Kis-Küküllő, Komárom, Maros-Torda, Moson, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Sáros, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szeben, Szepes, Szolnok-Doboka, Temes, Tolna, Torda-Aranyos, Trencsén, Turóc, Ung, Vas, Veszprém, Zala és Zemplén megyékben. Van továbbá 25 általános gazdasági egylet, egy megyénél kisebb területre terjedő hatáskörrel és végül több rendbeli szakegylet, részben az egész országra, részben csak egyes vidékekre kiterjedő hatáskörrel. Ez utóbbiak a gazdaság alább ismertetendő specialis ágaira vonatkozván, más helyen vétetnek figyelembe.

Az összes gazdasági egyesületek tagjainak száma 1882. végén 25,318-ra, vagyona 1.214,334 frtra rugott. Az évi bevétel tett 1882-ben 406,137 frtot, a kiadás 373,522 frtot. Állami segély 56,083 frt összegben adatott.

(Vége.)

A kalászos növények gyomainak ismertetése és irtása.

A mezőgazda, ha a maga elé kitűzött célt, t. i. minél kisebb területen, minél kevesebb költséggel, minél több, s jobb minőségű termény előállítását elérni akarja, rendkívül sok és nehéz feladatot kell megoldania, melyek közül nem tartozik a könnyebbek közé a művelt talajnak a kártékony gyomoktól való tisztántartása; mely foglalkozás a gazdának türelmét, erényedetlen szorgalmát a legnagyobb mérvben teszi próbára, s hogy az elkeseredett küzdelemben, melyet gazdaságának ezen legnagyobb ellenségeivel folytat, a diadal övé lehessen, valódi szakképzettségre van szüksége. S mint a jó hadvezérnek, ugy ennek is ismernie kell ellenfeleit tökéletesen, kipuhatolni azoknak gyöngé oldalait, s megtámadni őket ott, hol legérzékenyebb csapást mérhet rájuk; ellenkező esetben azok győzedelmeskednek ő rajta, s jaj a legyőzött gazdának! A háborítatlanul burjánzó gyom a föld felett elfoglalja a tért, melyen a kultivált növénynek kellene állania, s beárnyékolás által visszatartván a levegőt, világosságot és hőt, melyek azok fejlődésére okvetlenül megkívántatnak — teljesen elnyomja azokat; a talajban pedig rendszerint erős, szétágazó, szívós gyökereikkel, melyek a gyomok tulnyomó részének jellemző sajátosságai, elvonják azon tápanyagot, mely művelési növényeinket illetné meg.

Ily körülmények között természetesen nem igen fog diszteni azon növény, melynek kedvéért a nagy költséggel járó földmunkálatokat megtettük, s ha az erős létérti küzdelemben, melyet hatalmas vetélytársaival folytatnia kell, egy része fennmarad is, nem sok öröme lesz benne a gazdának; a győzelmet igen drágán vásárolja meg, mert minden szemje magán fogja hordani a küzdelem bélyegét; nagy része apró, elsatnyult marad, kiáltó bizonyosságául annak, hogy mennyi tápanyagot, s egyéb létezési föltételt rabolt el tőle a vad vetélytárs. E mellett az ilyen gabna növények magvai telítve lesznek a gyomok magvaival, mely körülmény azok értéktelenségét nagyban növeli, s sok gondot, fáradságot és költséget okoz a gazdának, míg őket megtisztíthatja, ha ugyan egyáltalában megtisztíthatók, mert vannak ám oly gyommagvak is, melyek a legnagyobb gond mellett sem választhatók ki. Hozzájárul még ehhez, hogy igen sok gyommag többé-kevésbbé mérges tulajdonságainál fogva emberre, állatra egyaránt káros hatással van.

De nem csak növényeink, hanem közvetlen a talaj is sokat szenved a káros gyomoktól, erős, többé-kevésbbé szétágazó, s mélyre ható gyökereikkel teljesen kiszákmányolván, kimerítvén azt; a tulaedves föld, — gyomoktól elborítva, nem kaphatván elegendő levegőt, melegséget, — nem érheti el kellő kiszáradási fokát, vagy viszont némely gaznövény szerfelett sok nedvet vonván el a különben sem vízdús talajból: nagyon kiszáritja azt.

Mindezen hátrányok tehát, melyek a gyomok tenyészetének elmaradhatlan utó következményei, arra serkentik az értelmes gazdát, hogy minden eszközt, melyet ellenük felhasználhat, ragadjon meg azok kiirtására. — Hiszen háziállatainkat is oltalmazzuk a vadállatok pusztításaitól, hogyne kellene tehát oltalmoznunk haszon növényeinket is a gyomoktól, melyek azoknak valódi ragadozói?!

Hanem hogy föllépésünk sikeres lehessen, mint már fentebb is említettem ismernünk kell teljesen azon ellenséget, mely ellen föllépni akarunk, hogy azon eszközöket használhassuk ellene, melyek legcélszerűbbek lesznek. Ez okból ajánlom szíves figyelmébe a tisztelt gazdaközönségnek a kalászosaink között előforduló specialis gyomokról irt alábbi közleményemet.

1. *Vadrepce*. *Sinapis arvensis*. — Egy éves nyári gyom. Levelei tojásdadok, kissé szabdalta, fülesek; beczői a szártól elálló három idegű kopácsokkal, s két élű kopasz csőrrel, a beczők néha hátra forduló szőröktől borzasok. A vetések között messziről felismerhető sárga virágjáról. Magva gömbölyű, feketés hamuszínű, beltartalma sárga; ha a gabonával összeőröltetik a liszt rövid idő alatt megkeseredik, s megromlik.

Legjobban szereti a vizenyős át nem bocsátó talajt, de a könnyű homokos földben is megterem, leginkább oly gazdaságokban szokott előfordulni, hol tulnyomólag kalászosok termelnek. Az ősziak közül főleg a búzát, a tavasziak közül pedig az árpát, zabot keresi fel.

Rendkívül alkalmatlan, s a hihetetlen mennyiségig elszaporodni képes gyom, melynek kiirtása a legnagyobb türelemre és kitarásra szorítja a gazdát. Ha magvait beérni hagyjuk, óriási mennyiségben pergeti azt le a talajra, a mely ha szántás

által oly mélyre vitetik is le, hogy a csirázási tényezőktől megfosztatik, roppant hosszú ideig — némelyek szerint évtizedekig is — képes megtartani csiraképességét, s midőn a későbbi talajmivelés által neki megfelelő felszínre vagyis 4—6 cmnyire felhozatik, akkor fog újra és újra kicsirázni, s fejlődésnek indulni. Éppen ezért csodálkoznak rajta sokan, hogy bár egyik évben nagyon kevés vadrepcze volt szántóföldjeiken, s azon keveset is gondosan kiirtották, mégis a második, s harmadik évben már oly nagy mennyiségben jött elő, hogy a kultivált növényeket teljesen elnyomta. E miatt sokan azon balvéleményt is táplálták felőle, hogy talán nem is magról szaporodik, s főlegesen kiirtásával vesződni, mert hiszen ugy sem lehetséges; pedig ennek oka egyszerűen csak az, hogy a talaj ezen veszedelmes gyommaggal telítve lévén, egyik évben több, másik évben kevesebb hozatik belőle felszínre. Bárminő nehézségnek látszassék is azoknak kiirtása mégis lehetséges az, ernyedetlen buzgalommal folyton és kitartóan működve ellene.

A vetőmagvak gondos megtisztítása már csak azért is igen ajánlható, mert apró magvai rostálás által könnyen eltávolíthatók.

Nem eléggé ajánlható kipszttására nézve az okszerű vetésforgás, mi által t. i. magképződését akadályozhatjuk meg, s így a késő jövő számára biztosítjuk tőle vetéseinket. Ne termesszünk tehát a vadrepczés földben kalászos után ismét kalászos, mert ez esetben a gyom magva azokkal beérik, s nagy mennyiségben hullatván el azt, dusan fog fejlődni, míg kapásnövények termesztése által a gyom fejlődése a gyakori kapálás által meggátoltatik, s magot hozni nem képes. — Ne vegyünk fel a vetésforgóba tavaszi kalászos, mely a vadrepcze fejlődésének igen kedvez, — beérhetvén annak magva.

Ha mégis oly körülmények közé jutnánk, hogy a beért magvak a földre kiperegnének, azon esetben ne szántuk mindjárt mélyen alá a földet, mi által ezen gyommagvakat mintegy későbbre eltennék földünk számára, hanem karczoljuk fel 5—6 cm. mélyen, s kiszáradás után boronáljuk fel, mely esetben a vadrepcze magvai két hét alatt kikelnek, s fejlődésnek indulnak, csak ekkor adjuk meg aztán a földnek a mély döntő szántást.

Hatalmas tényező a vadrepcze kiirtására a sormivelés is, vagyis hogy ne csupán a sorvetést egymagában alkalmazzuk, hanem a sorba vetett növényeket fogatos kapával meg is kapáljuk; hanem itt főleg arra kell ügyelnünk, hogy a sorok el ne görbüljenek, hanem lehetőleg egyenesen vitessenek ki, hogy a sorkapálás meg ne nehezíttessék, s illetve lehetetlenné ne váljék. Ez okból mind a gépek jó minőségére, mind azoknak helyes kezelésére kiváló figyelemmel legyünk, mert csakis ez esetben várhatunk kielégítő eredményt. A sorkapálás után még netalán visszamaradt gyomokat kézikapával gondosan távolíttassuk el.

Legeltetés által is pusztítható, mert az állatok általában szeretik, azonban mivel puffasztó hatása van, nagyon ügyeljünk etetésére.

E gyom magvából készül az u. n. mustárliszt.

A vadrepczével leginkább együtt szokott előfordulni a

vadreték vagy repcsén — Raphanus Raphanistrum — s sok tekintetben hasonlóságánál fogva amazzal sokan összekevereztik, bár könnyen felismerhető amattól ritkásabb, elágazóbb virágzata által. Magvai ennek is sokáig tartják meg csiraképességüket, s általában a vadrepczéveli rokon természetüknél fogva irtásmódjuk mindenben megegyez.

(Folyt. köv.)

Nagy Jenő.

Kertészeti szakosztályunk működése 1885-ben.

III.

A május 6-án tartott ülésben szakosztályi jegyző tudatja, hogy ő Zeyk József ö méltóságától Mötzből hozatott 13-féle legjelesebb körte ujdonság galyat kapott s ezekből az egyleti köztelek részére is szives készséggel juttat. — Örömmel fogadtatott jegyző ajánlata s megbízott Zonda egyleti kertész tagtárs, hogy e galyakat mielőbb vegye át és lehető gondal ojtja be s vigyázzon, hogy azok teljességgel össze ne zavartathassanak.

A körtefajok Zeyk ö méltósága cathalogusa számaival jelezve következők:

36. Fondante de Panitel, 25. Tournai d'hivers, 24. Charles Coquee, 44. Tardive d'Anvers, 21. Prince Napoleon, 32. Lehon Grignau, 29. Marie Guise, 45. Colmár Daras, 5. Fondante de Guyerne, 1. Doyennée de Juillet, 26. Triumph de Tournai, 42. Fondante de Noel, 31. Beurrée Bretsnu, melyek közül csak a 36-os és 21-esből nem jutott a köztelekre.

Ez ülésen tétetett intézkedés, hogy minden köztelki anyafa új czinkussal láttassék el; s ez okból rendeltettek az igen czélszerű czink lemezek, melyekre vegy t e n t á v a l iratnak rá az illető gyümölcsök nevei.

Szintén ez alkalommal ujítottat föl az az életre való eszme, hogy a virány idején minden hó első szerdáján a köztelken tartassanak a szakosztályi tanácskozások és izlelések.

Végül Sipos Gábor üggytárs tüntette föl azt az eredményt, melyet ő az ismeretes „Pichler-féle rovarlép“ papirgyűrű alkalmazásával házsongárdi gyümölcsösében produkált; hogy t. i. mig a mások fáit lekopasztva állanak, az övéi csaknem teljesen mentvék ez uton a téli moly pille pusztításaitól. Több évi tapasztalata ez már buzgó fiatal társunknak s az ő kezdeményezése alapján még néhányunknak, hanem azért mégis oly csendesesen ragad a jó példa, hogy szinte-szinte restelljük — hogy ne mondjam szégyenljük „ázsiai“ lassúságunkat.

A május 13., 20., 27-iki ülések nagy részben mind kebli ügyek megbeszélésével s egy s más tapasztalataink közlésével folytak le, szép reményekkel kecsegtetve magunkat a dús gyümölcsfa virágzás folytán ez évi bő gyümölcsstermés tekintetében.

Sajnos tapasztalat gyanánt constatáltatott, hogy mennyire megpusztultak egyáltalában különösen fiatalabb körtefánk a miatt a tulságos hosszason tartó száraz hideg éjszakák s derült — csaknem melegnek mondható nappalok váltakozása követke-

tében, melyek már január végétől kezdve közel három hónapig tartottak. — Gyümölcs iskolánk körte csemetéi is érzékeny kárt szenvedtek. A virágzás azonban mind e körülmény daczára — különösen az almároknál — oly dús volt, a milyenre alig emlékszünk.

A 20-iki ülésben izleltettek elnöktől szép és még elég üde puszta i s á r g a, Bánffy Pál és Belmont almák s igen jó Bolveileri körte; jegyzőtől Csurku-féle Bolveileri, Haller Rezső-féle igen érdekes körte, Toulousi, téli esperes, Esperen bergamottja és finom Bolveileri; mely utóbbit újra meg újra ajánljuk ügytársaink figyelmébe, mint a mely az országos kiállítás megnyitása alkalmával is, mint csaknem egyedüli kései szép és jó körte vonta magára az érdeklődők figyelmét. Több figyelmet iránta tisztelt olvasóink! Mert bizvást elmondhatjuk, hogy ez az egyedüli téli körte, a mi nem kényes, s még az ütődöttek sem könnyen rothadnak; s tél folytán a hibás fejletlen, idéltlen példányokat komótuak folyvást kitünően használhatni s tavasszal jó pénzen árusítani az aransárga szint váltott vajszerűen olvadó darabokat.

Jun. 3-án az egyleti köztelken seregeltünk össze s szemléltük a természet gyönyöreit, azokban az áldott növényekben, melyek Zonda derék kertészünk kezei közt, oly szép fejlődésnek indultak. Ez alkalommal nyert a szakosztály egy nem mindennapi tagot, abban a Dr. Klatroetz Gyula derék fiatal orvos urban, ki amott lenn Torontálban — Német-Czernyán — egy pár hasonló buzgalmu társával ezerekre menő, páratlan szépségű és — Bereczkitől vitetett — kiváló fajú anyafa kertet és ojtvány iskolát teremtett, s az ottani életrevaló kis gazdasági egyletnek a szó teljes értelmében egy oly minden idetartozóval berendezett kertet alapított, melyről messze földön mintát vehetnének hasonló működésű ügyfeleink. — Ugy határozta, hogy mint városunk szülötte, köztünk érvényesítse orvosi széles ismereteit s megossza velünk is ráuk tartozó ismereteit. Hozta Isten!

Ez alkalommal izleltetett az éppen Décséről — Bethlen szomszédságából — Szolnok-Dobokából Szász Lajos ügytárs útján nyert finom „déciei renet“ vagy „déciei“ kormos alma, egyike erdélyi ősi almáinknak; de a mely azért, mert lenn Hunyadmegyében Mádán s e község tág területén nagy bőségben terem, „Má d a i k o r m o s“ néven ismeretesebb. Egy valóban figyelmet érdemlő közepes nagyságú kissé keményhusu csemege gyümölcs. Multkori közleményünkben (Erd. Gazda 23. szám), „a 25-ös“ csoportba ez is érdemesítettett.

Id. Bodor Pál elnök tudatja a szakosztálylyal, miszerint az egyli. ig. választmánya teljesen méltányolja a szakosztály azon kívánságát, hogy éppen az ő kebeléből bizassék meg valaki azzal, hogy különösen az októberi orsz. gyümölcskiállítás tanulmányozása céljából Budapestre képviselő küldessék; s készségesen belenyugszik abba, hogy e megbízott Szentgyörgyi Lajos legyen, gondoskodván részére egyszersmind s a b a d j e g y r ő l s e z alkalomra 50 frt. utazási költségről is.

Örömmel győződött meg a szakosztály arról, hogy a Zonda kezeiben a kert ügye igen szépen halad előre, s biztatja a remény, hogy pár év alatt benne egy oly magyar gyü-

mölcsész-kertész képződik, kire mindig önézettel tekinthet.

Ez alkalommal izleltetett elnöktől és Nagy Dánieltől igen szép fejlettségű és téljeseen érett „Májusi cseresznye“, s utóbbi tagtárstól még sokkal szebb és becsesebb „Orleansi“ gyenge piros cseresznye.

Junius 10. s 17-kére már annyira megérték a különböző cseresznye fajok, hogy azoknak a n a g y - u t c z a i s z ő l ő s kertben termelt részét jelzett napok elsőjén, s a köztelkiekét utóbbi napon el lehetett árvezetni.

S hogy valósággal mit ér, ha az ember válogatott fajokat kultivál, bizonyítja e körülmény is, s egyáltalában mindannyi alkalom, valahányszor egyleti gyümölcsünket árusítjuk ilyen módon, kiváló árban lehetvén értékesíteni azt csaknem minden adta alkalommal.

Igen természetes, hogy egyidejűleg összehasonlító izleléis történtek a nem sokféle ugyan, de kitünő választéku fajokban, s hogy ez évben is a Lauermann, Dönissen sárga ropogósa, disznódi fűszeres, bors-ropogós és Werder fekete cseresznyék; Hortenzia királynő, prágai muskatály, Spanyol és kései északi meggyek excelláltak, kétséget nem szenved. Van még egy ujdonságunk is az „István első magyar király“ cseresznye, mely a Lauermann — Napoleonnál is sokkal szebbé és hosszabbá fejlődik, színre azonban csaknem azonos evvel. Nagy Dániel derék ügytársunk útján került hozzánk ez igazi ráritás Nagy-Disznódról 10—15 évvel ezelőtt. Az orle a n s i is, mint korai szép és jó faj, kiváló figyelmet érdemel.

Jun. 17-én izleltettek még br. Bánffy Ernő méltóságától két mult évi termésű szép alma, de a melyek tulérettőségük miatt nem voltak constatalhatók, különben alakra az egyik a hagyma-masánczkihoz, a másik a téli piros Calvil-hoz hasonlított; Szász Lajostól igen szép és finom Hortenzia királynő.

Végül Dezső Miklós borászati-szőlőszeti vándortanárn buzgó ügytársunk igen szép cseresznye-meggy küldeménye táratott szakoszt. jegyző által a jelen voltak elé és pedig meghatározás tekintetéből egyáltalában mind névtelenül küldve; a cseresznyék I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. IX. X. római; a meggyek 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. arab számokkal jelölve csupán. Mindannyiféle külön papir zacskóba helyezetten érkezett — de fájdalom — daczára a gondos csomagolásnak, mégis annyira megromlottak Pécestől idáig, hogy csak egyes példányok mutatták, hogy melyik miféle lehet.

A cseresznyék I. és VI. gyönyörű nagy fekete mokra; II. Dönissen sárga ropogósa; III. Disznódi fűszeresünkkel csaknem azonos; IV. Maraskino; VII. és X. Gyönyörű nagy piros szives cseresznye; V. és VIII. „István királyunkkal“ azonos; IX. Óriás fekete ropogós.

A meggyek: 1. Legszebb kurta száru körözsi meggy; 2. és 3. apró, nem érdemes, névtelen piros meggy; 4. és 7. igen szép spanyol meggy; 5. gros Gobet; 6. kiváló szép s különösen ajánlatos kurta száru piros meggy; 8. szintén igen szép, névtelen piros.

A miut olvasóink is emlékeznek több ízben találkoztunk

már Dezső Miklós kiváló ügytársunk lelkes munkálkodásával, a mely munkásság mind nagyobb-nagyobb tért látszik hódítani maga körül.

Nem kenyerünk dicsérgetésebbe, bokolásokba elegyedni, de ám kötelességünknek ismerjük minden körülmények közt érdem szerint elismerésünket nyilvánítani, s hibáztatásunkat fejteni ki azokkal szemben, a kik erre magukat méltókká tették. S természetünkben folyólag csak annyit mondunk, hogy ha édes hazánknak csupán tiz Dezső Miklósa lenne, t. i. avval a szenvedélyes ügyszeretettel és lelkesült buzgalommal áldva meg az Égtől, édes hazánk borászati és gyümölcsészeti kulturája rövid pár évtíz alatt rá sem ismerhető arculatot váltana. — Vegye szakosztályunk őszinte meleg üdvözlését kiváló munkásságáért szeretett ügytársunk — e helyen is — ott a messzi nyugaton!

Még a jun. 20. és 24.-diki dolgaink közül kívánjuk fölemlíteni a jul. 5—12-ig tartandó gyümölcskiállításra való készülődésünket, a köztelken még egyszer testületileg való megjelenésünket, néhány — már fönnebb is említett — jeles fajtu cseresznye-meggy, s többféle egres, ribizli és málna megzilelését; számba vételét (jun. 20-án) azon Zeyk-téle kitünő fajtu tizenegy körtének, melyről fönnebb szoltunk, s a melyeket Zonda egyll. kertész ügytársunk oly kiváló sikerrel ojtott el, hogy egyellen egy sem ment kárba.

S ezzel befejezve május-juniusi szerény munkálkodásunk.

Szentgyörgyi Lajos,
szakosztályi jegyző.

EGYVELEG.

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmívelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint a tavaszi aratása és behordása a még hátralevő néhány felvidéki és erdélyi megyében, az erre kedvező száraz időjárás mellett, javában folyik; míg az ország egyéb részeiben csépelnek, sőt azt részben be is fejezték. A kapásnövények a tartós szárazság következtében folyton szenvednek, a tengeri csöképződése hátramaradt s a burgonya, különösen a felvidéken aprónak s ritkának ígérkezik; a répa fejlődésében szintén visszamaradt. A legelők, rétek és herések a száraz időjárást nagy mértékben sanylik, úgy, hogy a gazdák takarmányhiánytól méltán tarthatnak. A szőlők állása még mindig igen szép. Gyümölcs, szilva kivételével, igen bőven lesz, úgy hogy némely helyen alig értékesíthetni. A folyamatban levő őszi kedvező szántást a tartós szárazság szintén akadályozza; a dohány törése és fűzése egyes vidékeken folyamatban van. A háziállatok egészsége a lefolyt héten általában véve kedvező volt.

* * *

— Az erdélyi gazdasági egylet kijelölt jury tagjai az országos kiállítás tartamán: Tenyészmarha kiállításnál: september 1—10-ig, rendes tagok: Duha Imre, Reich Albert, dr. Szentkirályi Ákos, Szentpáli Ignác és Tulogdi Sámuel; pötttag: gróf Lázár Jenő. Tenyészsertés tárlatnál sept. 1—10-ig, rendes tagok:

Szabó József, gróf Haller Jenő és Vörös Sándor; pötttag: Horváth Bertalan. Hizott sertés tárlatnál sept. 1—10-ig rendes tagok: Balla Pál, Zeyk József. Hizott sertés mintakiállításnál sept. 1—10-ig rendes tag: Benigni Sámuel. Lókiállításnál október 5—10-ig rendes tagok: gróf Kornis Viktor és Gaál Gyula; pötttag: báró Wesselényi Miklós. Tejgazdasági termékek tárlatánál sept. 5—10-ig rendes tagok: Horváth Bertalan, dr. Hinz György; pötttag: Ditrői József.

* * *

— Tenyészbikák eladása. A fogarasi ménesbirtok telepen nyolcz möllthali bika kerül eladásra. A vételár a becsérték 20%-nak levonása után három féleves — mindig január és július 15. esedékes kamat nélküli — részletekben törlesztendő. Tájékozásul megjegyzendő, hogy a bikák jelenlegi becsértéke 120—200 frt. között változik. Az ez iránti megkeresések a nmlgu földmívelési miniszteriumhoz nyujtandók be.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár aug. 19-én. Összes felhajtás 4000 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 43 db. bika, 1111 db ökör, 1000 db vágó tehén, 298 db fejős tehén, 178 db. bival, 395 db. borju, — db. bárány, — db. juh. Árak: bika darabonként 95—245 frt, ökör páronként 220—460 frt, vágó tehén páronként 85—175 frt, fejős tehén darabonként 105—235 frt, bival páronként 210—300 frt, borju darabonként 10—34 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 12—18 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 52—57 frt, tehénhús 48—54 frt, borjuhús 60—63 frt, bivalhús 45—49 frt.

Pozsonyi marhavásár august. 24-én. Összes felhajtás 1473 darab, és pedig 1348 darab magyar, — darab lengyel és 125 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—62 frt, lengyel — — frt, német 60—64 frt, tehén 50—55 frt, bika 50—57 frt, bival — — frt.

Bécsi marhavásár august. 24-én. Összes felhajtás 2325 drb és pedig 609 drb. magyar, 1138 drb. lengyel és 578 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 56—63 frt, lengyel 56—62 frt, német 56—64 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt.

Köbányai sertésvásár august. 21-én. (Az első magyar sertéshizlalo és kölcsönelőgező részvénytársaság jelentése.) Az e heti üzlet a nagyobb felhajtások folytán lanyhább volt és az árak csökkentek.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 40½—41½ krral, 180—240 klgr. nehezek 41—42 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz — — kr, vidéki sertés 39—41 kr, könnyü — kr. Transitóban: szerbiai 40—41 kr., románia 40—41 kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonkint. Összes felhajtás: 9392 darab, összes elhajtás 7096 drb.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybirtás és vízműszeti kellékek tárlata.

Szerelő-műhely vízvezetékek kftak s berendezésére.

(1.) Tetelesen leszállított gyári árak mellett. (34—52.)

Eladó Tinók.

A fogarasi kir. álladalmi ménésbirtokon 187 drb. 2 $\frac{1}{2}$ éves (harmadfű) tinó eladó. Venni szándékozók akár személyesen, akár levélben a ménésbirtok igazgatóságánál Fogarason (Erdély) jelentkezhetnek. Vasuton érkező vevők a homoródi állomáson szállnak ki, honnan az igazgatóságnál előlegesen bejelentendő napon uradalmi fogaton szállítatnak a tinók tartózkodási helyére, hol azok megszemlélhetők, s esetleg a vétel végérvényesíthető.

A fogarasi m. kir. ménésbirtok igazgatósága.
(15.) (1—6)

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.
(34—52.) (3.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisza buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j e z á r o k b a n												
Bécs	augustus	22 metermázsa	800	—	690	780	670	650	—	—	—	—
Budapest	augustus	22 „	740	—	610	690	610	555	—	—	—	—
Balázsfalva	augustus	6 hektoliter	425	350	325	—	250	350	300	—	280	40
Brassó	augustus	21 „	620	340	340	270	150	350	460	270	240	40
Deés	augustus	18 „	620	580	480	—	280	460	690	280	320	28
Gyula-Fehérvár	augustus	22 „	580	500	430	—	240	460	460	160	260	46
Kézdi-Vásárhely	augustus	19 „	610	500	400	300	200	460	330	100	280	32
Kolozsvár	augustus	20 metermázsa	720	—	500	—	460	530	440	150	300	44
Maros-Vásárhely	augustus	13 metermázsa	610	—	400	320	200	460	330	100	280	32
Nagy-Szeben	augustus	21 hektoliter	510	390	330	350	200	420	180	120	325	40—46
Nagy-Várad	augustus	18 „	478	393	366	268	200	430	450	150	350	48
Sepsi-Szent-György	augustus	24 „	600	550	400	300	130	350	300	150	150	36
Szász-Régen	augustus	20 „	590	420	380	—	300	460	450	240	240	36
Torda	augustus	22 „	500	400	350	300	225	375	300	20	250	40